

VISUAL FOTO PENDERAAN KANAK-KANAK: MENDIDIK DAN MEMBERI KESEDARAN TERHADAP MASYARAKAT DI MALAYSIA

Noor Zulaika Zulkhifli Merican

Universiti Pendidikan Sultan Idris, MALAYSIA
iekamerican13@gmail.com

ABSTRAK

Kajian ini adalah mengenai peranan komunikasi visual di dalam visual foto penderaan kanak-kanak. Elemen visual foto berfungsi sebagai satu alat yang membuktikan isu penderaan kanak-kanak itu berlaku. Ianya juga sebagai salah satu instrumen dalam mendidik dan memberi kesedaran terhadap masyarakat di Malaysia. Penyelidikan ini menggunakan pendekatan secara kualitatif dan kuantitatif. Model Kari Killen digunakan bagi menerangkan hubungan di antara dunia kanak-kanak dan dunia kanak-kanak luar yang berkait rapat dengan isu penderaan kanak-kanak tersebut. Teori komunikasi visual dan pendidikan seni visual turut digunakan terhadap penderaan kanak-kanak serta keberkesannya dalam menyampaikan maklumat kepada masyarakat. Bagi kajian ini, pemilihan terhadap 50 keping visual foto penderaan kanak-kanak yang bersesuaian, dipilih bagi menyampaikan mesej yang positif kepada masyarakat. Sesi temubual dan soal-selidik dilakukan pada sampel kajian iaitu 10 orang kanak-kanak yang didera, ibubapa dan doktor yang terlibat dalam kes penderaan kanak-kanak. Kajian di lapangan dilakukan iaitu di 6 buah daerah di negeri Pulau Pinang, Malaysia. Hasil dapatan kajian akan dijadikan bahan rujukan kepada pihak-pihak tertentu, sebagai satu medium fotografi yang diyakini dan medium pemujukan dalam mendidik masyarakat. Hasil kajian juga diharapkan, melalui visual-visual foto yang dipaparkan berhubung penderitaan kes kanak-kanak yang didera dapat mendidik serta memberi kesan mendalam terhadap emosi khususnya ibubapa dalam mendidik anak-anak.

Kata Kunci: Visual Foto, Penderaan, Kanak-Kanak, Emosi

PENGENALAN

Kajian ini bertujuan untuk menilai keberkesanan komunikasi visual dalam visual foto penderaan kanak-kanak ke atas masyarakat. Menurut David (2009) fotografi ialah suatu jejak langsung realiti yang mewakili sesuatu keadaan atau objek. Visual itu bertindak membawa makna dan tujuan. Seperti yang kita maklum, negara Malaysia kini sedang dilambakkan dengan masalah sosial penderaan kanak-kanak yang semakin membimbangkan. Menurut Rohani Abdul Karim (2013) peningkatannya begitu ketara sejak tahun 2007.

Menyedari hakikat betapa seriusnya gejala global ini, kerajaan telah mengambil pelbagai inisiatif untuk membanteras gejala ini. Bagi pertubuhan bukan kerajaan, Persatuan Kesedaran Wanita Pulau Pinang (WCC) menggunakan pendekatan secara visual dan multimedia dalam menyampaikan mesej kepada masyarakat di laman sesawang persatuan mereka dan mengagihkan risalah bergambar berkaitan penderaan kanak-kanak dari rumah ke rumah (<http://www.wccpenang.org/> diakses pada April 11, 2014).

Ini secara tidak langsung menimbulkan kesedaran kepada umum dan kepada penyidik tentang penggunaan visual dan media yang digunakan dalam membanteras isu penderaan kanak-kanak ini. Antara objektif kajian ini adalah:

- Mengenal pasti visual foto ke atas penderaan fizikal kanak-kanak.
- Menganalisis faktor-faktor menyebabkan penderaan fizikal yang berlaku ke atas kanak-kanak.
- Menilai keberkesanan visual foto penderaan kepada masyarakat.

PERMASALAHAN KAJIAN

Didalam kes penderaan kanak-kanak khususnya di Malaysia, jarang sekali elemen penggunaan foto digunakan dalam menyampaikan maklumat kepada masyarakat. Kebanyakan penulis lebih gemar menggunakan teks yang padat dalam menjelaskan sesuatu isu. Biarpun ada beberapa kajian yang menunjukkan pendekatan visual komunikasi secara foto digunakan tetapi ia hanya berkaitan dengan isu pendidikan, kesihatan, kempen politik dan sebagainya namun isu berkaitan penderaan kanak-kanak ini masih baru dan jarang digunakan dalam penyedaran emosi kepada umum.

Rajah 1.0 Keratan akhbar penderaan kanak-kanak
Sumber: Utusan (2013)

Sedangkan menurut Douglas (2009) fotografi itu bertindak berkomunikasi sebagai satu produk hasil keinginan dan minat seseorang itu kepada orang ramai. Ia juga diperakui sebagai bukti visual dan ia menghadirkan diri terutamanya dalam penyelesaian masalah forensik, dan membantu sesuatu permasalahan yang lain.

Menurut Azrool Izwan (2010) bidang seni reka, seni lukis dan fotografi sangat berkurangan di Malaysia apatah lagi dari segi bahan rujukan dan data. Menyedari akan keadaan ini, penyelidik ingin melihat serta mengkaji bagaimana pendidikan seni visual komunikasi ini berperanan dan memberi impak dalam membantu menyedarkan serta mendidik masyarakat.

SOROTAN LITERATUR

Di dalam buku 'Penderaan Kanak-Kanak Di Malaysia' Mohd Salleh mengatakan bahawa penderaan bayi dan kanak-kanak ini bukanlah sesuatu yang 'baru' tetapi telah lama berlaku sejak zaman jahiliah lagi. Sebelum agama Islam berkembang di Mekah, masyarakat Arab Jahiliah khasnya kaum Tameen dan Asad sering membunuh bayi perempuan termasuk kanak-kanak lelaki dan perempuan. Mereka yang mengamalkan perbuatan itu hanya terbatas kepada golongan yang berpangkat rendah dan miskin. Hal yang sama berlaku pada era ini dimana faktor ekonomi sesebuah keluarga menjadi salah satu punca penderaan kanak-kanak berlaku di Malaysia. (Mohd Salleh: 1997)

Khadijah Alavi dan Ann Wan Seng di dalam buku 'Memahami Latar Belakang Penderaan Kanak-Kanak' menyatakan bahawa statistik yang dikeluarkan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat sepanjang tahun 1991 dan 1992 menunjukkan ibu kandung adalah golongan yang paling ramai mendera anak diikuti oleh bapa kandung. Namun senario penderaan kanak-kanak mengikut kaum menunjukkan bahawa kaum Melayu paling ramai terlibat dalam kes penderaan kanak-kanak dan bayi. Tetapi ada beberapa faktor yang menghuraikan persoalan ini. Antaranya ialah perubahan struktur kekeluargaan akibat migrasi luar bandar ke bandar, kemiskinan, ketegangan dan perubahan cara hidup yang berlaku pada masyarakat Melayu hasil dari pembangunan dan kemajuan yang pesat negara. Namun realitinya, penderaan kanak-kanak ini boleh berlaku kepada semua masyarakat tidak kira latar belakang keturunan, pegangan agama dan amalan hidup. (Khadijah Alavi, Seng, Ann Wan: 2003)

Khadijah Alavi dan Mohamed Fadzil Che Din menyatakan dalam buku 'Penderaan Kanak-Kanak: Cabaran, Cegahan dan Membantu menerangkan tentang teori yang digunakan dalam membantu menerangkan fenomena tersebut. Pengubahsuaian teori dan model Kari Killen (1990) adalah untuk diadaptasi dengan budaya dan juga persekitaran kes penderaan kanak-kanak di Malaysia. Pendekatan ini merangkumi interaksi sosial dunia dalam serta dunia luar kanak-kanak mangsa penderaan akibat dari interaksi yang terjadi disekelilingnya. (Khadijah Alavi, Mohamed Fadzil Che Din: 2007)

Rusydi Mohamad, K., Abdul Latif A.,B., Muhammad Hakimi., A., menyatakan bahawa kajian yang dijalankan adalah mengenai komunikasi visual mesej kesihatan pada kotak rokok adalah strategi terbaru dan agresif dalam bentuk penyampaian mesej kepada masyarakat. Ia juga menerangkan tentang buku 'Persuasive Communication Campaigns' ada menyatakan beberapa tahap pemprosesan mesej oleh khalayak dan merupakan mesej yang sangat berguna dalam kajian keberkesanan mesej kesihatan. Manakala di dalam satu kajian yang bertajuk 'Health warnings on tobacco packages: Summary of evidence and legal challenges' oleh David Hammond (2008) mendapati pakej-pakej amaran pada kotak rokok adalah cara paling efektif dalam komunikasi visual dan mempunyai impak yang tinggi dan memberi kesedaran yang tinggi kepada golongan bukan perokok. (Rusydi Mohamad, K., Abdul Latif A.,B., Muhammad Hakimi., A.,: 2013)

METODOLOGI

Kajian ini akan menggabungkan kaedah secara kuantitatif dan kualitatif. Sesi temubual akan dilakukan kepada sampel kajian seramai 10 orang yang terdiri daripada kanak-kanak yang didera, ibubapa dan doktor yang terlibat dalam kes penderaan ini. Perbincangan dilakukan bagi mengenal pasti punca-punca berlakunya penderaan serta menilai tahap penerimaan mesej visual, adakah ia berkesan atau mempengaruhi mereka.

Manakala pemilihan 50 sampel keping visual foto penderaan kanak-kanak bersesuaian akan dipilih setelah kajian dijalankan bagi menyampaikan mesej yang positif kepada masyarakat. Kajian lapangan akan dilakukan di 6 buah daerah termasuk di Pulau Pinang, Malaysia.

Hasil dapatan kajian akan dijadikan bahan rujukan kepada pihak-pihak tertentu, sebagai satu medium fotografi yang diyakini dan medium pemujukan dalam mendidik masyarakat. Melalui hasil kajian yang dijalankan, melalui visual-visual foto yang dipaparkan berhubung kes penderitaan kanak-kanak yang didera diharap agar dapat mendidik serta memberi kesan mendalam terhadap emosi khususnya ibubapa dalam mendidik anak-anak.

DAPATAN KAJIAN

Analisis awal telah dijalankan mengenai penderaan kanak-kanak secara visual foto melalui satu perbincangan terbuka menggunakan saluran media sosial facebook secara kualitatif dan untuk mencapai objektif kajian. Seramai 40 pengguna media sosial facebook yang terlibat dalam memberi respon dan tafsiran maklumat yang dikehendaki. Lingkungan golongan ini terdiri daripada mereka yang berumur 20 hingga 35 tahun. Rata-rata mempunyai latar belakang pemegang diploma serta sarjana universiti tempatan di Malaysia. Mereka juga terdiri dari penganut agama dan berlatar belakang pekerjaan yang berbeza. Setelah perbincangan dilakukan dengan berpandukan kepada sebuah poster yang dibangunkan bagi melihat respon untuk mencapai objektif kajian, penyelidik mendapati seramai 34 orang pengguna amat

bersetuju bahawa visual foto penderaan kanak-kanak harus diperbanyakkan lagi, manakala hanya 6 pengguna tidak bersetuju dan mencadangkan beberapa cadangan lain. Berikut merupakan hasil pandangan yang diberikan apabila di tanya adakah visual foto merupakan medium terbaik dalam menimbulkan kesedaran dan sebagai medium berkomunikasi dengan masyarakat, mereka berpendapat:

“Saya setuju jika diperbanyakkan lagi visual sebegini mungkin akan menimbulkan kesedaran umum, namun media atau pendekatan sesuai perlu dibincangkan bagi memastikan objektif ini terlaksana”
(Mohammad Solihin, 26, Perak).

“Saya setuju dengan visual foto, dan bukan saja visual foto malah video juga kena disiarkan di TV supaya boleh menimbulkan kesedaran dikalangan masyarakat lebih banyak bagi orang yang buta huruf, mereka juga boleh memahaminya”
(Jeremy Chuah, 30, Penang).

“Bagi pendapat saya, tidak harus diperbanyakkan foto penderaan kanak-kanak kerana ia akan menimbulkan ketidak selesaan dan mengganggu sensitiviti sesetengah pihak. Alternatif lain ialah menggunakan ilustrasi untuk menyampaikan mesej kepada masyarakat”
(Ywyn Kim, 26, Kuala Lumpur).

“Saya tidak bersetuju kerana kesedaran terhadap penderaan tidak timbul melalui papan-papan iklan sebaliknya program-program kesedaran, keagamaan serta kaunseling kepada ibu bapa, pasangan yang bercerai serta pengusaha pusat asuhan. Papan iklan yang memaparkan visual kanak-kanak didera boleh mengganggu sensitiviti kanak-kanak itu sendiri, bahkan boleh mengakibatkan trauma kepada ahli keluarga mereka”
(Faradila Merican, 30, Pulau Pinang).

Melalui perbincangan awal yang dijalankan, penyelidik dapat membuat kesimpulan bahawa biarpun sesetengah antara mereka tidak bersetuju dengan cadangan yang dikemukakan, namun secara majoritinya rata-rata bersetuju dengan cadangan untuk memperbanyakkan lagi visual foto mengenai penderaan kanak-kanak dalam usaha mendidik dan menyedarkan masyarakat di Malaysia. Instrument kedua yang digunakan adalah dengan pengumpulan data menggunakan sorotan bahan bacaan yang lepas sebagai sumber rujukan yang diperolehi dari kajian yang terdahulu Noremy *et al.* (2012) membuat perbandingan jumlah kes penderaan dan pengabaian yang dilaporkan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia 2001-2008.

Melalui data yang telah dianalisis dapat dinyatakan bahawa penderaan seksual dan pengabaian merupakan kes penderaan paling tertinggi berlaku, Selangor dan Kuala Lumpur masing-masing mencatatkan kenaikan paling tertinggi dan Pulau Pinang merupakan negeri keempat tertinggi berkaitan dengan kes penderaan kanak-kanak di Malaysia. Dengan ini dapat dinyatakan bahawa penderaan ini berlaku keatas negeri-negeri yang pesat membangun dan mungkin disebabkan faktor kepesatan itu sendiri meninggalkan impak menyebabkan segelintir golongan masyarakat tidak mampu mengikuti arus kemodenan tersebut.

Hal ini membabitkan persoalan pendapatan ekonomi yang menyebabkan sesetengah keluarga kesempitan hidup justeru mendorong kepada masalah penderaan kanak-kanak (Noremy el.al, 2012)

Jadual 1.0 Kes Penderaan Kanak-Kanak Mengikut Negeri 2001-2008
Sumber: Laporan Statistik Jabatan Kebajikan Masyarakat

Negeri	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Jumlah
Perlis	26	21	16	26	30	44	27	63	253
Kedah	33	39	63	26	66	102	54	153	1349
Pulau Pinang	85	130	131	145	172	147	185	177	1172
Perak	85	80	131	145	172	147	185	138	1083
Selangor	327	412	368	474	446	498	716	949	4290
Kuala Lumpur	127	269	153	287	415	354	444	395	2644
N.Sembilan	39	40	55	67	124	147	171	209	852
Melaka	36	24	65	64	26	31	55	64	365
Johor	126	115	150	126	115	91	163	208	1100
Pahang	25	27	8	38	56	91	46	108	399
Terengganu	24	20	17	33	16	41	23	48	222
Kelantan	24	11	31	51	14	8	19	30	188
Sarawak	65	36	33	144	189	180	41	30	718
Sabah	14	17	19	21	0	0	19	8	98
W.P Labuan	0	1	1	0	0	0	0	0	2

Manakala instrumen ketiga yang digunakan adalah melalui keratan akhbar berkaitan kes penderaan kanak-kanak. Kesimpulan yang dapat dibuat melalui ketiga-tiga instrument ini, penyelidik mendapati bahawa kurangnya penggunaan visual foto di dalam penyampaian mesej kepada orang ramai baik melalui media cetak mahupun media elektronik. Dengan analisis awal yang dijalankan penyelidik ingin terus mengupas dengan lebih mendalam tentang penyelidikan ini dengan menggunakan pendekatan seni visual foto untuk berkomunikasi dengan orang ramai tentang kes penderaan kanak-kanak di Malaysia.

KESIMPULAN

Diharapkan dengan kajian dijalankan, penyelidik dapat mendalami emosi yang dialami oleh kanak-kanak yang didera dan membantu memahami khususnya para ibubapa dalam mendidik anak-anak di era serba moden ini. Fotografi itu bukan hanya berfungsi sebagai selembur foto yang kosong tetapi ia merupakan medium yang penting dalam menyalurkan maklumat dalam mendidik masyarakat agar hidup dalam keadaan yang harmoni. Kesempurnaan rakaman visual foto dalam setiap peristiwa bukan sekadar memaklumkan kepada orang ramai tentang kejadian yang berlaku namun jika di padatkan dengan subjek yang bersesuaian serta mood yang bertepatan dalam tatapan visual itu, dapat mendidik pemikiran serta emosi masyarakat tentang gejala ini.

Biarpun pelbagai kemudahan teknologi baru sering berlumba-lumba di zaman yang serba canggih ini. Namun peranan fotografi sebagai instrumen pemujukan dalam membentuk sahsiah diri yang tinggi tidak harus di pandang ringan.

Setelah tamat kajian ini, masyarakat khususnya dapat mengambil iktibar tentang kes penderaan kanak-kanak yang telah berlaku ini dan menanamkan nilai-nilai kemanusiaan yang tinggi dalam diri setiap orang bagi melahirkan masyarakat yang harmoni, aman damai dan sejahtera.

RUJUKAN

- Howells, R., & Matson, W.R. (Eds.) (2009). *Using Visual Evidence: Actuality and Affect in Documentary Photography*, England: Open University Press.
- Khadijah Alavi, Seng, Ann Wan (2003), *Memahami Latar Belakang Penderaan Kanak-Kanak*, Pahang: PTS Publications & Distributor Sdn Bhd.
- Khadijah Alavi, Mohamed Fadzil Che Din(2007), *Penderaan Kanak-Kanak: Cabaran, Cegahannya dan Membantu*, Kuala Lumpur: Institut Sosial Malaysia Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat Malaysia.
- Mohd Salleh Lebar (1997), *Penderaan Kanak-Kanak Di Malaysia*, Teranganu: KUSTEM
- Noremy Md. A., et al (2012). Hubungan Faktor Dalaman Penderaan Fizikal Terhadap Kanak -Kanak Oleh Ibu Bapa, *Journal of Social Sciences and Humanities*, Vol 7, Num 1, pp.001-014.
- Rusydi Mohamad, K., Abdul Latif A.,B., Muhammad Hakimi., A., (2013). Kesan Komunikasi Visual Mesej Kesihatan Pada Kotak Rokok Ke Atas Perokok. In Azmi Aminordin. *Proceeding of the International Conference on Social Science Research*. Penang, Malaysia, 4-5 June.
- Shamsul Amri Sallehuddin (2009). Penderaan Kanak-Kanak Kurang: Satu Kajian Prevelens Pengalaman Dan Persepsi Kanak-Kanak) Di Instituti Khas Di Semenanjung Malaysia *Master Dissertation*, Universiti Sains Malaysia
- Utusan Online (2013 Ogos). *4,000 Kanak-kanak didera tahun lepas*. Diakses pada Disember 16 2013, <http://utusan.com.my/>.
- Utusan Online (2013 Mei). *Azrool Idzwan penerima Phd termuda Uitm*. Diakses pada 12 November 2013, <http://utusan.com.my/>.
- Women's Center for Change Penang (2013 Mei). *Child Sexual Abuse*. Diakses pada April 11, 2014, <http://www.wccpenang.org/>.